تاک

تقویت مهارت‌های فکری کودک با استفاده از رسانه‌ها و گفت‌وگو

مانیا عالیه‌پور*

● پدرومادرها همواره نگرانی‌هایی درباره تأثیر رسانه‌هایی مثل فیلم و انیمیشن بر کودک خود دارند و از آنجایی که اغلب پژوهش‌های علمی اولیه بر تأثیر منفی رسانه بر کودک تأکید کرده‌اند، این ادبیات با واسطه‌گری روان‌شناسان و محققان، به گفتمان غالب درباره نقش رسانه بر کودک تبدیل شده است. اما پژوهش‌های اخیر درباره رابطه بین کودک و رسانه، نتایجی متفاوت‌تر و متعادل‌تر را در این زمینه نشان می‌دهند. براساس این پژوهش‌ها، آنچه در این میان مهم‌تر است، ویژگی‌های تاریخی، فرهنگی و همچنین طرح‌واره‌های ذهنی کودک است که بر دریافت او از رسانه تأثیر می‌گذارد و تأثیر رسانه بر کودک را منوط به دریافت کودک می‌کند.

با توجه به این پژوهش‌ها، تأثیر رسانه بر کودک قطعی مشخص نیست و آنچه می‌توانیم به‌جرئت بگوییم این است که انیمیشن‌ها و فیلم‌ها اگر با شناخت‌های قبلی کودک در تضاد باشند، هرگز از سوی کودک مطابق با معنای مدنظر سازندگان درک نمی‌شود و کودک آنها را به‌گونه‌ای تفسیر می‌کند تا با شناخت‌های پیشین او در یک راستا قرار گیرند. این بدین معناست که فیلم و انیمیشن نمی‌توانند شناخت‌های پیشین کودک را به‌تنهایی تحت تأثیر قرار دهند و باعث رشد (یا حتی تأثیر منفی) در کودک شوند؛ مگر اینکه از قبل آن معانی و باورهای مرتبط در ذهن کودک شکل گرفته باشند.

اما چگونه می‌توان از رسانه‌ها برای تقویت مهارت‌های فکری کودک استفاده کرد؟ با توجه به نقش واسطه در یادگیری و رشد کودک، اطرافیان او مانند والدین و مربی‌اش، به‌مثابه واسطه‌هایی برای شناخت جهان قدرت بیشتری برای تأثیر بر کودک، نسبت به رسانه دارند. آنها با میانجیگری فعال می‌توانند از رسانه‌ها برای تقویت مهارت‌های فکری و هیجانی کودک استفاده کنند؛ میانجیگری فعالی که در نتیجه گفت‌وگو با کودک اتفاق می‌افتد. با توجه به اهمیت گفت‌وگو در رشد فکری کودک، باید گفت‌وگو و بحث با کودک را به آیینی بعد از تماشای فیلم تبدیل کنیم. یا اگر نتوانستیم، حداقل برخی زمان‌ها بعد از تماشای فیلم، این آیین را اجرا کنیم؛ گفت‌وگو درباره داستان فیلم، قضاوت درباره شخصیت‌های داستان، کشف پیش‌فرض‌های فیلم، کشف کلیشه‌های موجود در داستان فیلم، چرایی اتفاقات و چگونگی آنها و... .

این گفت‌وگو به معنای برگزاری کلاس درس برای کودک نیست؛ در واقع شما باید خودتان را با کودک در یک رده قرار دهید و بعد مثل دو فیلسوف بحث کنید. نباید به فکر مغلوب‌کردن کودک باشید؛ بیشتر تلاش کنید پرسش کنید تا اینکه تفاسیر خود را بگویید. نتیجه‌ای که به آن می‌رسید هم چندان مهم نیست؛ مهم این عمل گفت‌وگو است که مهارت‌های تفکر و استدلال هر دوی شما را تقویت می‌کند. در این صورت است که فیلم‌دیدن باعث رشد شناختی و مهارت‌های تفکر در کودک و حتی خود شما خواهد شد.

***دکترای علوم ارتباطات و محقق حوزه کودک و رسانه**

معلم تمام‌وقت!؟

محمدرضا نیک‌نژاد

بحرانِ کمبود نیرو در آموزش‌وپرورش، ناخواسته نبوده و در راستای تعدیل هزینه‌ها از دوره نخستِ ریاست‌جمهوری حسن روحانی و با مدیریت سازمان برنامه‌وبودجه انجام گرفته است. آموزش‌وپرورش در زمینه بودجه و هزینه‌کردش دچار بی‌سامانی‌های فراوانی است؛ از این‌رو بهینه‌سازی دخل و خرجش نیاز به تلاش‌های تخصصی دارد. اما نگرانی آنجاست که این بهینه‌سازی‌ها صرفا کمی و بدون توجه به هدف‌ها، وظایف و امکانات این نهاد به‌شدت انسانی باشد؛ نگاهی برآمده از عدد و آمار و حساب و کتاب‌های خشک و صرفا ریاضی در نهادی که باید پرورش‌دهنده انسان با همه ویژگی‌هایش باشد. بنا بر وظایف و کارکردهای سازمان برنامه و بودجه، چنین نگاهی دور از انتظار نیست اما نگرانی آنجاست که در بالاترین سطح تصمیم‌گیری در نهاد آموزش نیز با این نگاه کمی‌گرایانه همراهی شده است یا دست‌کم سکوت می‌شود. در ادبیات آموزشی به چنین نگاهی «نگاه کارخانه‌ای» می‌گویند؛ نگاهی که در آن، ۱۴ میلیون دانش‌آموز، یک میلیون معلم و مدیر، معاون و... صرفا اعدادی هستند که به شکل مکانیکی هر روز صبح به کارخانه‌ای به نام مدرسه می‌روند و درون‌مایه‌هایی ازپیش‌تعیین‌شده را می‌خوانند و آزمون می‌دهند و قبول یا رد می‌شوند و... دیگر هیچ. این نگاه بر این فرض استوار است که یک معلم چه ۱۰ دانش‌آموز داشته باشد چه ۶۰ دانش‌آموز، آموزش‌وپرورش چه یک میلیون معلم داشته باشد چه ۵۰۰ هزار، معلم چه ۲۰ ساعت تدریس داشته باشد و چه ۶۰ ساعت و... هیچ تفاوتی ندارد. چه فرقی دارد که معلمان بازنشسته باشند و از سر ناچاری به کار ادامه دهند، یا جوان‌های انگیزه‌مندی باشند که به دنبال تغییرات بزرگ در جهان شتابان امروزند و شوربختانه همین نگاه ریشه‌دار است که بنابر طرح «معلم تمام‌وقت» افزایش ساعت تدریس معلمان در کلاس را پی می‌گیرد؛ آن هم برخلاف رویه‌های جهانی آن. این طرح بدون توجه به «فرایند آموزش» می‌خواهد شش و سپس ۱۲ ساعت از حق‌التدریس معلمان را به صورت سالانه وارد احکام کارگزینی کند تا در پاداش پایان خدمت و دریافتی دوره بازنشستگی معلمان تأثیر مثبت بگذارد. گرچه در نگاه اول طرح به سود معلم به نظر می‌رسد اما:

۱- اضافه تدریس معلمان همواره ماهیتی غیرآموزشی داشته و آموزش‌وپرورش از سر ناچاری تن به این کار می‌داده است؛ از این‌رو در اولین فرصت و در صورت امکان حذف می‌شده است. طرح «معلم تمام‌وقت» این ساعت‌های آسیب‌زا را قانونی کرده و به آن مشروعیت می‌بخشد.

۲- این طرح، صورت‌مسئله «دستمزدهای به‌شدت پایین معلمان» را پاک کرده و با افزایش این شندرغاز به احکام حقوقی، به دنبال سرپوش‌گذاشتن روی این خواسته چندین دهه‌ای معلمان است. آقایان! حقوق معلمان با همین ساعت‌های قانونی بسیار کم است. به دنبال حل ریشه‌اش باشید.

۳- ۲۴ ساعت تدریس در هفته تقریبا یک استاندارد جهانی است، در برخی کشورها این زمان به نصف همین عدد نزدیک می‌شود. تدریس فرایندی تخصصی، زمانبر، فرساینده و کاملا انسانی است. آموزش را نمی‌توان کنشی مکانیکی دید. از شعارهای پرتکرار وزیر در زمینه بازگشت زندگی و شادی به مدرسه نیز چنین نگاهی درنمی‌آید. مدرسه، کارخانه و معلم، کارگر، مهندس یا کارمند نیست، دانش‌آموز هم در فرایند آموزش یک جسم بی‌روح و منفعل نیست. لطفا کمی هم آموزشی بیندیشید و آموزشی رفتار کنید.

بی‌گمان طرح «معلم تمام‌وقت» یک طرح ضدآموزشی ست که با معیارهای داخلی و جهانی هماهنگ نیست. اجرای آن - که به باور بسیاری از معلمان نخستین گام برای افزایش آسیب‌زای ساعت‌های تدریس است- جفایی بزرگ به آینده‌سازان این کشور است. آن را متوقف کنید.

صدای طبل بی‌اعتمادی خودساخته مسئولان

نرگس ملک‌زاده

بی‌اعتمادی به نظام اداری کشور هر روز فراگیرتر می‌شود و تنها دلیل این موج از بی‌اعتمادی و ایجاد شکاف بین ذی‌نفعان و سیاست‌گذاران نبود شفافیت در مقام پاسخ‌گویی است. هرگاه صحبتی به میان می‌آید که دنبال راهکاری هستند تا دردی از مردم تسکین دهند، آن‌قدر ضعیف عمل می‌شود که نمک بر زخم‌های سر بازکرده می‌پاشد؛ سوزش آن زمانی کلافه‌کننده و تحمل‌ناپذیر می‌شود که آمار و ارقام و نظرسنجی مسئولان با جامعه موردسنجش، از دید عموم هم‌خوانی ندارد. در این سال‌ها شیب رضایت‌مندی در همه نظرسنجی‌ها در بیان مسئولان، رو به بالاست!

برای نمونه همین نظرسنجی‌ها نشان داده که سال‌هاست نرخ تورم در کشور ما همچنان تک‌رقمی مانده است! اما این تک‌رقمی‌ماندن حس نمی‌شود. کج‌سلیقه‌ای جدید آموزش‌وپرورش در اجرای طرح «معلم تمام‌وقت» نیز از این قاعده بی‌اعتمادی مستثنا نماند؛ بختکی که هنوز آیین‌نامه اجرائی آن ابلاغ نشده است، خواب ناآرام معلمان را به کابوس تبدیل کرد و مصرانه اعلام می‌کنند که حق در حال نادیده‌گرفتن است. مسئولان این حجم وسیع انتقادات را غیرمنصفانه و در مواردی غیرکارشناسانه می‌خوانند، اما نمی‌پذیرند که این موج بی‌اعتمادی و بدبینی ریشه‌هایش از کجاست؟ علی اللهیارترکمن در دفاع از این طرح با بیان اینکه این طرح هیچ تأثیری بر کمبود نیروی انسانی در آموزش‌وپرورش نمی‌گذارد، گفت: «هیچ قصدی برای دائمی‌کردن این طرح و اجباری‌شدن آن وجود ندارد و طرح معلم تمام‌وقت برای اجرا در محدوده سال تحصیلی و به‌منظور کمک به وضعیت معیشت معلمان تدوین شده است». همین سخنان کافی است تا عدم‌صداقت این طرح را سنجید! در زمانی که آموزش‌وپرورش در حال دست‌وپازدن برای رهایی از آنچه خودشان «سونامی» نیروی انسانی نامیده است، این طرح را بدون تأثیر بر رفع کمبود نیروی انسانی معرفی می‌کنند و آن را اختیاری می‌خوانند. راه دوری نمی‌رویم؛ در سال‌های گذشته به‌دلیل کمبود نیرو و به‌منظور پرکردن کلاس درس، ساعات تدریسی برای مدیران و معاونان مشخص شد. مدیران و معاونان موظف شدند به کلاس درس بروند. امسال در آغاز سال تحصیلی و بعد از ساماندهی کامل نیروی انسانی در مناطق، اعلام شد که تدریس برای این همکاران اختیاری است. آنچه ما در کف مدرسه می‌بینیم ساعت تدریس این همکاران بر قوت خود باقی است و بدتر آنکه برای مثال همکاری شش ساعت به کلاس می‌رود و در ابلاغش چهار ساعت ثبت شده است. تکلیف این دو ساعت چیست؟ بی‌اعتمادی معلم به این سیستم می‌گوید این دو ساعت به عنوان اضافه‌کاری برای همکار دیگر درج شده است؟ آیا مفهوم اختیاری در طرح معلم تمام‌وقت مانند اختیاری‌بودن تدریس مدیران و معاونان آنهاست؟ اگر بعد از یک سال تحصیلی همکار قصد خروج از طرح را دارد، اختیاری برای ایشان مفهومی این‌چنین دارد؟ اللهیارترکمن این طرح را کمک به وضعیت معیشتی معلمان می‌دانند. این کلافی است که وزیر ماه‌ها قبل با سخنان به‌ظاهر دلسوزانه باز کرده است. طرح اینکه معلمان مجبورند شغل دوم داشته باشند و معلمی که شغل دوم دارد، نمی‌تواند راه‌ورسم زندگی را تمرین کند، حال خود را در غالب طرحی این‌چنینی مطرح می‌کند که معلم ساعت موظف خود را بالاتر ببرد تا مشکل معیشتی را حل کنند. وزیر کلاف را باز می‌کند و معاون می‌بافد و از زیبابافی خود تعریف می‌کند!

آقای بطحایی به قول خودتان نشانه‌های ورشکستگی در آموزش‌وپرورش پیداست. نام نیک رفتگان ضایع مکن، خود نیز در این ورشکستی دخیل هستید، اگر سهمتان مساوی نباشد اطمینان داشته باشید کمتر نیز نخواهد بود.

یادداشت

معلم تمام‌وقت یک طرح اورژانسی دیگر!

عبدالجلیل کریم‌پور

● معلم تمام‌وقت که در همین ابتدا باید گفت اصطلاح بی‌مسمایی است، جدیدترین عنوانی است که مسئولان آموزش‌وپرورش برای رفع قسمتی از کمبود معلمان در این سیستم بنا نهادند! این عنوان ابتکاری، رویه‌ای جدید برای بازی با معلمی است که همچنان از دغدغه معیشتی رنج می‌برد و فرادستان این نهاد، به‌جای برنامه‌ریزی برای رفع این دغدغه، او را سرگرم عناوین متعددی می‌کنند که خارج از عرف جامعه جهانی است! معلمان در کشور ما به علت اینکه دارای جامعه آماری بالایی هستند، همیشه در معرض این مدل رفتارها و خلاقیت‌ها قرار می‌گیرند! آنچه می‌توان از این روش خلاقانه دریافت کرد، این است که باز هم رویه صرفه‌جویی در اولویت توجه قرار گرفته است! خوب می‌دانیم که بازنشستگی هزاران معلم و به تبع آن کمبود شدید ناشی از آن، اولین مؤلفه قابل‌توجهی است که فرادستان را به سمت این طرح هدایت کرد تا به این وسیله مشکل را تا حدی رفع کنند! این شبهه همچنان باقی است که این وضعیت می‌تواند به عنوان ساعت موظفی معلم در هفته اعمال شود و او را ملزم به حضور ۳۰ ساعت کار در هفته کند که اگر این وضعیت اجرائی شود، نوعی اجحاف و در نتیجه استثمار معلم است!

اگر به‌راستی، هدف اصلی اجرای این طرح، کمک به معلمان است، چرا چندین سال است که طرح رتبه‌بندی معلمان در محاق بی‌توجهی گرفتار مانده است؟ چرا در همین طرح، معلمان باسابقه کنار گذاشته شده‌اند؟ جذب نیرو به صورت غیراستاندارد، چالشی جدی در دهه‌های گذشته بود که برای رفع کمبودها لحاظ می‌شد. این مدل جذب، مشکلات مربوط به خود را داشت که نقدهای زیادی را به همراه آورد. شاید بتوان بر این نکته تأکید کرد که روش‌های زودبازده و بی‌برنامه، بدون توجه به اثرات منفی آن در این نهاد به صورت اپیدمی اجرا شده و همچنان انجام می‌شود و فقط صورت اجرایش تغییر می‌کند. این مدل جدید (معلم تمام‌وقت) نیز می‌تواند در ادامه همان برنامه‌های خارج از عرف باشد. در مدل‌های گذشته، تنوع روش‌های جذب مورد نظر بود و در روش جدید، مدل‌های بهره‌گیری از معلم شاغل موردنظر است. بدهی سیستم به معلمان، گاه آن‌قدر زیاد می‌شود که ارمغانی جز بی‌توجهی به همراه ندارد. آیا می‌شود این اطمینان را داشت که این مدل‌ها نفع معلم را می‌سنجد و او را در اولویت توجه خود قرار می‌دهد؟ آیا سند تحول بنیادین در سیستم آموزش‌وپرورش متناسب با این‌گونه راهکارها تدوین شده است؟ و آیا هیچ‌گاه معلم در جامعه ما متناسب با عرف جهانی مورد توجه قرار گرفته است؟

اگر در این طرح، ملاک اثربخشی آموزشی را در نظر بگیریم، متأسفانه آن مورد را هم دچار چالش جدی می‌کند! ساعات تدریس هفتگی باز هم در عرف جهانی به این میزان تعریف نشده است. ما انگار هیچ‌گاه اثربخشی را در برنامه کاری‌مان ملاک قرار نمی‌دهیم! فقط به این بسنده می‌کنیم که مشکل را اورژانسی حل کنیم! حال با این تفاسیر و براساس آنچه گفته شد، ما کجای کار قرار داریم و چقدر متناسب با استاندارد جهانی حرکت می‌کنیم؟!

طرح بی‌وقت «معلم تمام‌وقت»

زهرا علی‌اکبری

پس از پیروزی انقلاب اسلامی دو موضوع اقتصاد و آموزش از ضروری‌ترین مباحث توسعه به شمار می‌آمده و در هر دولت و دوره‌ای تلاش شده است به شکلی ویژه درخصوص برخورداری از آموزش سرآمد و اقتصاد پررونق طرح‌های فاخر برنامه‌ریزی و اجرا شود. اما آنچه تاکنون خروجی اکثر آن برنامه‌ها بوده، چیزی جز طرح‌های نسنجیده نیست که برخلاف چشم‌اندازهایشان، خسران را بیشتر هم کرده‌اند. از دهه ۶۰ میلادی آموزش آنچه به سخن می‌آمد بیشتر حول محور مهارت و رفاه بود، این گذر تاریخی نشان می‌دهد اهمیت مهارت و تخصص عامل انسانی همواره مورد عنایت بوده است و مهم‌تر اینکه در طول زمان، نقش توانمندی‌های فیزیکی در انجام فعالیت‌ها به‌تدریج کم شده و در مقابل نقش توانمندی‌های فکری و مهارتی (یعنی کیفیت عامل انسانی) افزایش یافته است.

چند وقتی است از سوی وزارت آموزش‌وپرورش طرحی به نام «معلم تمام‌وقت» در سطح جامعه فرهنگیان اعلان عمومی شده است که با وجود تمجیدهای فراوانی که از سوی معاونت توسعه مدیریت و پشتیبانی آموزش‌وپرورش از این طرح شده است، صاحب‌نظران آموزشی آن را کارشناسانه نمی‌دانند. با گذشتن از این سخن که اللهیار ترکمن (معاون توسعه مدیریت و پشتیبانی) نقدهای وارده به این طرح را غیرمستند و غیرکارشناسی می‌داند، باید گفت همه می‌دانند مطالبه افزایش حقوق معلمان و دیگر پرداختی‌ها به معنی افزایش ساعت خدمت معلمان نیست. این معادله سختی نیست که مسئولان آن را می‌شنوند و ندیده می‌گیرند؛ جامعه معلمان در مطالبات خود افزایش حقوق را می‌خواهند اما تا جایی که ذهن یاری می‌کند، حرفی از افزایش ساعت تدریس و خدمت در مطالبات آنها نیست. اگر مسئولانی که این طرح را با رضایت حداکثری معلمان همراه می‌دانند کمی صادق‌تر به این جامعه پاسخ دهند، می‌توانستند طرح‌های بهتری را برای افزایش حقوق و مطالبات بدهند. طرحی که در آن به‌جای ثبات وضعیت و ساعات تدریس، افزایش شش‌ساعته را دربر می‌گیرد و در قبال آن شش ساعت پرداخت در حقوق معلمان اتفاق می‌افتد، چنان کار شاقی نیست که این‌گونه بر سر بازار منادی کشف‌الکشوف برمی‌آورند و مدال افتخار بر گردن می‌آویزند که این طرح به نفع معلمان است. اللهیار در بخشی از گفته‌های خود درباره طرح معلم تمام‌وقت بیان می‌کند: «براساس طرح معلم تمام‌وقت، اگر معلمی با اختیار خودش شش ساعت از ساعت غیرموظف خودش را به ساعت موظف وصل کند، ۱۸ درصد فوق‌العاده ویژه دریافت می‌کند که ۱۲ ماه پرداخت می‌شود». احتمالا اللهیار هنوز در فضای میزان پرداختی‌های سازمان بودجه است یا پراخت حقوقش از آن سازمان است که نمی‌داند ۱۸ درصد فوق‌العاده ویژه چه مقدار می‌شود که این‌گونه پرطمطراق از طرح حمایت می‌کند. شاید استقبال از این طرح به دلیل مشکلات معیشتی و اقتصادی فرهنگیان زیاد باشد اما این به این معنی نخواهد بود که طرحی با مبنای افزایش حقوقی و ارتقای معیشتی فرهنگیان است. این طرح از آن دسته طرح‌هایی است که به شعور جامعه معلمان توهین می‌کند و به نظر می‌رسد اللهیار و دیگر طراحان طرح بهتر است به‌جای صورت‌مسئله پاک‌کردن به حل مسئله بپردازند. از مسائل مالی طرح که عبور کنیم آنچه از این هم مهم‌تر خواهد بود، کاهش کیفیت آموزشی است که در پی نارضایتی‌ها و کاهش توان معلمان رخ خواهد داد. نظام نوین آموزشی در جهان توسعه‌یافته به دنبال ارتقای سطح علمی و مهارتی معلمان حتی با احتساب ساعات کاری و تدریس است آن‌وقت ما طرحی را اجرا می‌کنیم که معلم بالاجبارِ اوضاع معیشتی باید به آن تن دهد و شش ساعت مازاد بر ساعات همیشه موظفی‌اش در کلاس درس تدریس کند تا در قبال آن پرداختی در ماه داشته باشد. از این معلم در مسیر تحول و کیفیت‌بخشی چه انتظاری می‌رود!

جدول ۳۲۵۳ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- رمانی نوشته مریم ریاحی که بارها تجدید چاپ شده است- از اجزای ساعت- محکم‌کرد ۲- خدای خدایان در اساطیر یونانی- بخش‌ها- حدس ۳- برخوردار از نعمت- جانور تک‌سلولی- ماه هشتم ۴- از تیم‌های باشگاهی فوتبال اسپانیا- دعا به درگاه خدا ۵- تنبل جالیزی- نوعی شمعدان پایه‌بلند- باهوش ۶- شامل همه- از حواریون عیسی(ع)- فرزندزاده ۷- فلانی- دروپنجره بناهای قدیمی- داشتن احساس مسئولیت ۸- اثر چربی- مجموعه داستانی از یوسف علیخانی، نویسنده معاصر- دریا ۹- حلقه توزیع بار پیچ‌ومهره- برگشتن- لوله باریک در ساقه گیاه ۱۰- جرعه- با تفنگ پرتاب می‌شود- خدمت وظیفه ۱۱- کامپیوتر- ایالتی در آمریکا- گهواره ۱۲- افزونی- از پیامبران بنی‌اسرائیل ۱۳- پاکدامن- از محلات قدیمی شمال تهران- مدارک ۱۴- صندوق لباس مادربزرگ- شهری در استان زنجان- دعای صبح جمعه ۱۵- آخرین زندانی نازی- چشم‌انداز- قرارداد.

عمودی:

۱- پراکنده‌کردن دشمن- سرپرست- شیرینی سوغات تبریز ۲- مرده- موجود ترسناک خون‌آشام سینمایی- بچه بازیگوش ۳- بسیار بی‌رحم و سنگدل- بخشی مستقل از یک مجموعه به‌هم‌پیوسته ۴- گستردگی- نوعی ماده رنگی برای نقاشی- استانی در غرب کشور ۵- کشور آفریقایی که به دریا راه ندارد- گودی- دوتا نون ۶- همه‌چیز را جمع می‌بندد- واحد اندازه‌گیری ظرفیت الکتریکی- شهیدان ۷- نادان- شرط‌بندی- لقب پادشاهان روسیه بود ۸- اراده- مجاورت- زیرانداز قشقایی‌ها ۹- شهر زعفران- پسر مازندرانی- شیدا ۱۰- سبزوار قدیم- همسایه تبریز و مرند- گریز حیوان ۱۱- کیف انگلیسی- کتاب زرتشت- خدای هندو ۱۲- گردهمایی- میوه‌ای با خاصیت طبی شبیه سنجد- از بخش‌های اوستا ۱۳- سدی در استان همدان- حیران و سرگردان ۱۴- ورزش آبی- از باشگاه‌های فوتبال ایتالیا- حبس دائم ۱۵- خمیازه- زمان طولانی- دوره ده روزه.

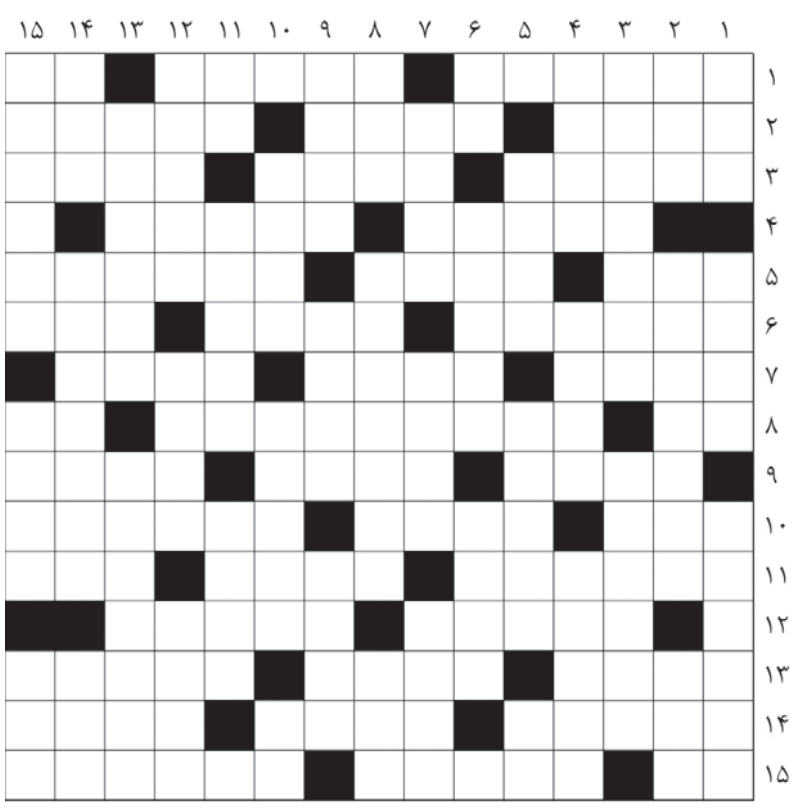

حل سودوکو سخت

۹	۸	۲	۴	۳	۶	۱	۵	۷
۶	۴	۱	۷	۵	۸	۳	۲	۹
۷	۳	۵	۲	۹	۱	۶	۴	۸
۱	۲	۴	۳	۸	۵	۹	۷	۶
۵	۹	۷	۶	۱	۴	۲	۸	۳
۸	۶	۳	۹	۷	۲	۴	۱	۵
۲	۵	۸	۱	۶	۹	۷	۳	۴
۴	۷	۶	۵	۲	۳	۸	۹	۱
۳	۱	۹	۸	۴	۷	۵	۶	۲

حل سودوکو ۲۲۴۸

۶	۴	۹	۱	۳	۲	۷	۵	۸
۳	۲	۷	۸	۵	۶	۴	۱	۹
۱	۸	۵	۴	۷	۹	۳	۶	۲
۲	۱	۴	۵	۸	۳	۹	۷	۶
۹	۷	۸	۲	۶	۱	۵	۳	۴
۵	۶	۳	۹	۴	۷	۸	۲	۱
۸	۵	۶	۷	۲	۴	۱	۹	۳
۷	۹	۲	۳	۱	۸	۶	۴	۵
۴	۳	۱	۶	۹	۵	۲	۸	۷

جدول ۳۲۵۲

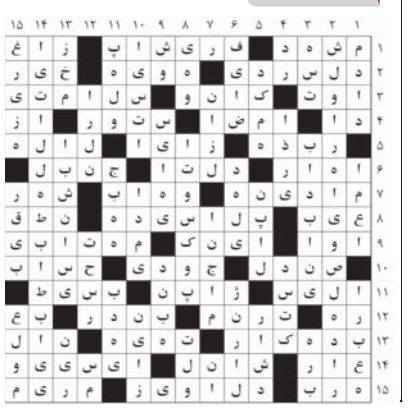

سودوکو سخت ۲۲۴۹

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۴			۸	۳	۶		
				۴			۷	
	۲	۳	۹			۸		
	۷	۵						
۱		۲				۷		۸
						۵	۱	
		۶			۱	۴	۵	
	۹			۶				
		۴	۲	۵			۶	

سودوکو ساده ۲۲۴۹

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

		۸	۷		۴	۲		
۲		۷	۹	۵				
	۱	۵		۲		۴	۷	۶
	۳				۱		۹	۸
۴	۸		۶				۳	
۸	۷	۳		۶		۹	۲	
				۷	۹	۳		۵
		۴	۸		۲	۷		